

زنان و شاگردی مسیح

دکتر مهرداد فاتحی

موضوع نقش و جایگاه زنان در کلیسا، موضوعی است بس بحث‌انگیز که به‌خصوص در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه واقع شده است. آیا کلیسا در گذشته زنان را ارج کافی نهاده و عطایا و خدمات آنان را به اندازه کافی به رسمیت شناخته است؟ بسیاری به این پرسش پاسخ منفی می‌دهند و اظهار می‌دارند که نقش زنان در کلیسا اغلب به تهیه چای و نظافت و امثال این‌ها محدود شده است. اینان در پی آنند که زنان را از این بندها رهایی بخشند و زمینه‌ای مساعد برای تحقق نقشی فراهم آورند که خدا برای آنان در نظر گرفته است.

گروهی دیگر اظهار می‌دارند که هر چند کلیسا گاه نسبت به زنان کم‌لطفی روا داشته و نقش آنان را در خدمات کلیسا بیش از حد محدود کرده است، ولی باید اذعان داشت که دلایل کتاب‌مقدسی کافی مبنی بر تفاوت نقش زن و مرد در کلیسا وجود دارد، و کلام خدا نشان می‌دهد که زن نمی‌تواند و نباید همه کارهای مردان را انجام دهد. اینان بر این امر پای می‌فشارند که این تفاوت نقش زن و مرد، به همان اندازه که در کلیسای قرن اول پذیرفته شده بوده است، امروز نیز پذیرفتنی، که حتی ضروری است.

چنانکه گفته شد، این موضوع بسیار بحث‌انگیز است، و ما در این نوشتار به هیچ روی در پی ارائه پاسخی کامل یا نهایی به آن نیستیم. هدف ما که بس محدودتر است، بررسی اجمالی نکرش و طرز برخورد عیسی با زنان است. به طور خاص قصد ما این است که نشان دهیم برای عیسی تا جایی که شاگردی او مد نظر باشد، بین زن و مرد تفاوتی نیست. این هدف، هر اندازه کوچک و محدود، بی‌گمان گامی است مهم در جهت پاسخ‌گویی به آن پرسش بزرگتر.

برای عیسی تا جایی که شاگردی او مد نظر باشد، بین زن و مرد تفاوتی نیست.

زنان در فرهنگ یهودی قرن اول

برای درک هرچه بیشتر و ارزیابی هر چه دقیقتر طرز برخورد عیسی با زنان، باید نخست به بررسی زمینه فرهنگی و دینی جامعه‌ای پرداخت که عیسی در آن می‌زیست. بی‌گمان

تمایز و انقلابی بودن تعالیم و طرز برخورد عیسی با زنان تنها زمانی آشکار می‌گردد که آن را با طرز برخورد و گفته‌های هم‌عصران او مقایسه کنیم. در نوشته‌های یهودیت بین‌العهدین اظهار نظرهایی دربارهٔ زنان وجود دارد که مبنای مناسبی را برای چنین مقایسه‌ای فراهم می‌آورد.

"بن‌سیرا"، در اواخر قرن دوم پیش از میلاد، دربارهٔ زن نااهل چنین می‌گوید: "روحیه پایین، چهرهٔ غصه‌دار و دل ریش شوهر؛ اینهاست دستاورد زن مغرض و نااهل. گناه با زن شروع شد، و این واقعیت را که همه روزی خواهیم مُرد، مدیون خانم‌ها هستیم. مگذارید آب جای نشت پیدا کند، اجازه ندهید زن نااهل با زبانش آزادانه جولان دهد. اگر آنچه به او می‌گویید انجام نمی‌دهد، از شرش راحت شوید."

"فیلون"، فیلسوف و متکلم یهودی معاصر عیسی، معتقد بود زن در مقایسه با مرد به لحاظ عقلی ناقص است. مردها کارشان از روی عقل و منطق است، ولی زن‌ها از روی احساس و بخصوص هوسبازی عمل می‌کنند.

"وسفوس"، تاریخ‌نگار یهودی نیمهٔ دوم قرن اول میلادی، معتقد بود که زن از هر جهت پایین‌تر و کم‌تر از مرد است و از همین رو باید در اطاعت بی‌چون و چرا از مرد به سر ببرد.

"تلمود" در مورد پایین‌تر بودن زن از مرد صراحت دارد و معمولاً زن‌ها را در ردیف بچه‌ها و برده‌های غیریهودی قرار می‌دهد.

استاد "جودا بن الای" می‌نویسد که مرد یهودی باید هر روز سه شکر را به‌جا آورد: شکر که خدا او را مُشْرک نیافریده؛ شکر که او را زن نیافریده، و شکر که او را وحشی و بی‌سواد نیافریده است.

از نظر "تلمود" و "میشنا"، برای مرد برخلاف حکمت است که با زنی صحبت کند یا با او تنها باشد، بخصوص اگر آن زن ازدواج کرده باشد. البته برای زن هم اصلاً درست نبود با مردی گفتگو کند.

در خصوص حیات دینی زنان و شرکت آنها در مراسم عبادتی، باید گفت تا جایی که عبادت عمومی در معبد مد نظر باشد، زنان فقط می‌توانستند به صحن زنان و غیریهودیان داخل

شوند، و در تمام مدتی که به دلایل خاص زنانه از نظر آیینی نجس محسوب می‌شدند، اصلاً اجازه ورود به معبد را نداشتند. چنین می‌نماید که به هنگام شرکت در جلسات کنایس از آزادی بیشتری برخوردار بودند. هر چند برای رسمیت یافتن جلسه کنیسه، به حساب نمی‌آمدند و حضور دست کم ده مرد ضروری بود، ولی زنان می‌توانستند در همه جلسات کنیسه حضور به هم رسانند.

به نظر می‌رسد که اغلب جدا از مردان می‌نشستند و هیچ نقش فعالی در جلسه نداشتند. دلیل این امر آن بود که زنان معمولاً فاقد قدرت یادگیری تلقی می‌شدند، بخصوص در مورد امور دینی و الهی. استاد "ایلعازر بن عزریا" می‌گوید که، "مردها برای آموختن به کنیسه می‌آیند، زن‌ها فقط برای شنیدن."

پس به طور کلی باید گفت که نقش زنان در حیات دینی یهودیان زمان مسیح بسیار منفعل بود. آنان پایین‌تر از مردها تلقی می‌شدند و استادان دین یهود به کرات از آنها به طور منفی و با لحنی تحقیرآمیز و عیب‌جویانه سخن می‌گفتند. طرز برخورد عیسی با زنان را باید در پرتو این زمینه دینی - فرهنگی مورد توجه قرار داد.

جایگاه و اهمیت زنان برای عیسی

لوقا در شرح تعالیم و کارهای عیسی آنها را بارها به طور جفت جفت بیان می‌دارد به گونه‌ای که زنان در موازات مردان به عنوان شخصیت‌های محوری وقایع و یا مثال‌های عیسی ظاهر می‌گردند. این البته حاکی از اهمیتی است که عیسی برای زنان قائل بوده و در تعالیم و کارهای خود به زنان به اندازه مردان عنایت و توجه داشته است. برای مثال می‌توان به جفت‌داستان‌های زیر در شرح لوقا از تعالیم عیسی، اشاره کرد:

لوقا ۴: ۲۵-۲۷: بیوه صرفه‌صیدون - نعمان سریانی

لوقا ۱۱: ۳۱-۳۲: ملکه نینوا - مردان نینوا

لوقا ۱۳: ۱۸-۲۱: دانه خردل که مردی کاشت - خمیر مایه‌ای که زنی در توده خمیر گذاشت

لوقا ۱۵: ۴-۱۰: گوسفند گمشده یک شبان - سکه گمشده یک زن

در این جفت‌داستان‌ها می‌بینیم که عیسی از تجربیات زنان در موازات تجربیات مردان سخن می‌گوید، چه در اشاره به وقایع عهد عتیق و چه در استفاده از وقایع زندگی معاصر. او با این کار نشان می‌دهد که:

(۱) تجربیات آنها به هم شبیه است و از ارزش برابر برخوردار می‌باشد.

(۲) تجربیات هر دو می‌تواند بیانگر واقعیت‌های روحانی باشد.

(۳) او به شنوندگان زن خود به اندازهٔ مردان توجه دارد و از همین رو مثال‌ها و نمونه‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کند که زنان هم بتوانند همچون مردان خود را در جای شخصیت‌های مثل‌های او بگذارند و تعالیم او را به خوبی درک و حس کرده، آنها را در زندگی خویش به کار بندند. تعالیم و موعظه‌های عیسی تنها برای مردها و خطاب به آنها نبود. او به شنوندگان زن خود به همان اندازه توجه داشت و در بیان تعالیم خود احساسات و علایق آنان را در نظر می‌گرفت، زیرا در نظر او، تا جایی که شاگردی وی مد نظر بود، بین زن و مرد تفاوتی وجود نداشت.

نگاهی به طرز برخورد عیسی با زنان

الف) بیوه زن نائینی (لوقا ۷: ۱۱-۱۷): این زن نمونهٔ عالی کسی است که صرف نظر از هر خصوصیت دیگری، محتاج شفقت عیسی است. ماجرا حول زن می‌گردد و نه پسر او که زنده شد. وضعیت بسیار غم‌انگیز او در آیهٔ ۱۲ توصیف شده است. پسر، تنها پشت و پناه این زن بیوه بود. با از دست دادن او، زندگی زن هم به پایان می‌رسید. بنابراین، عمل عیسی کاملاً بعد عملی و اجتماعی داشت. آن زن به عنوان یک انسان نیازمند، نمونهٔ عالی کسی بود که عیسی برای رفع نیاز و حمایت از او آمده بود. واکنش عیسی، دلسوزی و شفقت خالص بود. هیچ اشاره‌ای نه به ایمان زن وجود دارد و نه به آموزش گناهان او. محبت عیسی نسبت به او بدون قید و شرط است. به علاوه عیسی با متوقف کردن نعش‌کش و دست زدن به مرده، هم رسم یهودیان را زیر پا می‌گذارد و هم خود را نجس می‌سازد. او حاضر است برای کمک به یک زن نیازمند که هنوز شناختی هم از او نداشت، عرف و انتظارات اجتماعی و دینی آن زمان را زیر پا بگذارد.

ب) زن گناهکار در خانه فریسی (لوقا ۷: ۳۶-۵۰): این زن نمونه عالی کسی است که چون گناهان بسیاریش آمرزیده شده است، در ابراز قدردانی و محبت قلبی خود به عیسی جرأت و جسارت بسیار به خرج می‌دهد. او به احتمال زیاد زنی بدکاره بود. ورود چنین زنی به خانه یک فریسی به خودی خود غیرقابل قبول و توهین به حضار تلقی می‌شد. ولی برای عیسی چنین نبود. چنانکه از مثل عیسی در آیات ۴۱ تا ۴۳ آشکار است، زن پیشتر از تجربه آمرزیده شدن توسط عیسی برخوردار شده بود و اکنون دست به کاری می‌زد که بیانگر عشق و قدردانی عمیق او نسبت به عیسی بود.

هیچ معلم دینی دیگری عمل این زن را نمی‌پذیرفت. باز کردن موها و خشک کردن و بوسیدن پاهای عیسی می‌توانست به آسانی عملی جنسی تلقی شود. سکوت عیسی در برابر عمل زن بیانگر پذیرش بود، نه تنها پذیرش کار او بلکه پذیرش خود او به عنوان یک زن. زن با خشک کردن پاهای عیسی با موهایش و بوسیدن آنها، هم برخلاف همه معیارهای دینی و اجتماعی زمانه عمل می‌کرد و هم باعث نجس شدن عیسی می‌شد، چرا که زنی بدکاره بود.

فریسی که از رفتار عیسی تکان خورده بود، بی‌درنگ نتیجه گرفت که این مرد اگر واقعاً پیامبر بود، بی‌شک فاصله مناسبی را با این زن بدکاره حفظ می‌کرد. ولی عیسی نه تنها اجازه می‌دهد زن پای او را ببوسد، بلکه به گونه‌ای عمل می‌کند و سخن می‌گوید که گویی کار زن بیش از رفتار فریسی مورد پسند اوست. بدین‌سان، در این داستان، زنی گناهکار ولی آمرزیده در نقطه مقابل یک فریسی دیندار، مورد ستایش مسیح قرار می‌گیرد. مسیح جانب زن را می‌گیرد، زنی که اکثریت جامعه یهود او را رد و طرد می‌کردند.

ج) زن مبتلا به خونریزی (لوقا ۸: ۴۰-۴۸): این زن نمونه عالی جسارت ایمان در میان انبوهی از مردم است که از پی عیسی می‌رفتند. این یکی از جفت داستان‌های لوقا است. این‌جا شفقت عیسی نسبت به زنی محروم و مطرود از جامعه (به سبب خونریزی) در کنار عنایت او نسبت به نیاز مردی محترم از طبقه بالای جامعه، به تصویر کشیده شده است.

زن به سبب خونریزی دائمی، همیشه نجس بود. اگر در جایی می‌نشست، آن مکان نجس می‌شد، و اگر کسی را لمس می‌کرد آن شخص نجس می‌گردید (لاویان ۱۵: ۱۹-۳۰). بدین ترتیب، وضعیت غم‌انگیز زن از یک بعد اجتماعی و دینی نیز برخوردار بود. او از

فعالیت‌های اجتماعی و حضور یافتن در محافل و اماکن عمومی محروم بود. همچنین اجازه شرکت در مراسم دینی را نداشت.

ایمان این زن، او را از تمام جمعیت متمایز می‌سازد (۴۵ و ۴۸) و او به شاهد کار شفاعت عیسی در برابر چشم همگان بدل می‌شود (آیه ۴۷).

یکی از نکات اصلی در این ماجرا واکنش عیسی در برابر عمل این زن نجس است که با لمس کردن عیسی بدون اجازه گرفتن از او، سنت‌های دینی را زیر پا می‌گذارد. عیسی با پذیرفتن عمل زن و تحسین او به خاطر ایمانش در واقع قوانین طهارت را نادیده می‌گیرد و آنها را بی‌اهمیت اعلام می‌دارد.

به‌علاوه، اگر چنین زنی از نظر عیسی ناپاک نبود و می‌توانست به عیسی دسترسی داشته باشد و او را لمس کند، در این صورت استدلال معلمان یهود که نمی‌گذاشتند زن‌ها به سبب نجاست زنانه در بسیاری از فعالیت‌های دینی و عبادتی شرکت کنند، زیر سؤال می‌رفت و راه برای شرکت هر چه بیش‌تر آنان در خدمات و فعالیت‌های دینی باز می‌شد.

د) مریم و مرتا (لوقا ۱۰: ۳۸-۴۲): در این قسمت، مریم نمونه‌ عالی شاگردی است. شاگردی برای عیسی، بخصوص چنانکه لوقا او را به تصویر می‌کشد، در شنیدن و انجام دادن کلام خلاصه می‌شود (لوقا ۶: ۴۶-۴۷؛ ۱۱: ۲۷-۲۸؛ ۸: ۲۱). در این داستان مریم را می‌بینیم که نزد پاهای عیسی می‌نشیند. نشستن نزد پاهای کسی، اصطلاحی فنی بود به معنای شاگرد کسی شدن. مثلاً، اعمال ۳: ۲۲ در یونانی می‌گوید که پولس تربیت یافته "نزد پاهای" غمالائیل بود. مریم به کلام عیسی گوش فرا می‌دهد. او نمونه‌ عالی یک شاگرد است و با ادامه به این کار، در واقع عضو خانواده‌ نوین عیسی می‌شود (۶: ۴۶-۴۷؛ لوقا ۸: ۲۱).

شاگردی مریم و تعلیم گرفتن او از عیسی برخلاف عرف آن روز بود. مطابق با این عرف زن باید در خانه می‌ماند و به امور خانواده می‌رسید تا شوهر و پسران می‌توانستند درس بخوانند. به‌علاوه وقتی را که عیسی صرف این دو زن می‌کرد، کاملاً برخلاف عرف آن روز بود و می‌توانست خیلی شک برانگیز باشد. با این همه عیسی با آنها وقت صرف می‌کرد و به عنوان شاگردان خود تعلیمشان می‌داد.

اعتراض مرثا و تأکید او بر نقش سنتی زن نمی‌توانست این حقیقت را تحت‌الشعاع قرار دهد که زن‌ها هم مانند مردها باید شنیدن و اطاعت از کلام عیسی را اولویت شماره یک خود بدانند. شاگردی مسیح، همانقدر برای زنهاست که برای مردها. واکنش عیسی به اعتراض مرثا میهمان‌نوازی یا نقش سنتی زن را زیر سؤال نمی‌برد، بلکه مقصود عیسی این است که هر که می‌خواهد او را پیروی و خدمت کند باید نخست از او بیاموزد؛ و این زن و مرد نمی‌شناسد. شاگردی عیسی، جای اول را نسبت به وظایف خانوادگی می‌گیرد و این نیز زن و مرد نمی‌شناسد. اولویت‌های زندگی چه مرد و زن، با آمدن عیسی و پادشاهی خدا تغییر می‌کند. آن "نصیب و قسمت نیکو" باید تعیین‌کننده شیوه زندگی پیرو عیسی باشد، چه زن و چه مرد.

« زن‌ها هم مانند مردها باید شنیدن و اطاعت از کلام عیسی را اولویت شماره یک خود بدانند.

۵) زنی که دعای خیر کرد (لوقا ۱۱: ۲۷-۲۸): این داستان بهترین حسن ختام برای این بخش است، زیرا پیام اصلی آن را با ایجاز و زیبایی هر چه تمامتر بیان می‌دارد. در این جا زنی را می‌بینیم که عالی‌ترین برکت و مهم‌ترین نقش را برای زن در این می‌بیند که شخصی برجسته چون یک نبی را به دنیا آورده، در دامان خویش پرورد. اما عیسی در پاسخ او می‌گوید که برکتی بالاتر برای انسان، چه زن و چه مرد، وجود دارد. و آن همانا شاگردی عیسی است. شاگردی عیسی حتی مهم‌تر و مبارک‌تر از مادر عیسی بودن است! پس هر چند نقش همسر و مادر نقشی بس ارزشمند است، عیسی می‌گوید که شاگرد او بودن مهم‌تر از آن است. و در این شاگردی بین زن و مرد تفاوتی نیست.

هر چند نقش همسر و مادر نقشی بس ارزشمند است، عیسی می‌گوید که شاگرد او بودن مهم‌تر از آن است. و در این شاگردی بین زن و مرد تفاوتی نیست.

زنان همراه عیسی

یکی از قسمت‌های منحصر به فرد لوقا توصیف همراهان عیسی در لوقا ۸: ۱-۳ است. انتخاب ۱۲ رسول مرد در لوقا ۶: ۱۲-۱۶ بیان شده است. وقتی برای بار دوم به این گروه اشاره می‌شود، شماری از زنان نیز به آنها افزوده می‌گردند. سه تن از اینان نام برده شده‌اند، هر چند تصریح شده که "بسیاری دیگر" نیز به این گروه تعلق داشته‌اند.

علاقه و محبت این زنان به عیسی به هیچ روی موقت و گذرا نبود، بلکه نقش آنها در زندگی و خدمت عیسی، چنانکه در روایت لوقا آمده است، کاملاً تداوم داشت.

– این زنان در جلیل، در سفر به اورشلیم، در پای صلیب، در ماجرای قیام و تا به وقایع کتاب اعمال، از همراهان نزدیک و وفادار عیسی بودند.

لوقا ۸:۱-۳ زمینه را برای نقش این زنان و نیز دوازده شاگرد در وقایع بعدی انجیل و کتاب اعمال آماده می‌کند. لوقا می‌خواهد بگوید که این زنان پا به پای دوازده شاگرد، شاهد و پیرو وفادار عیسی از زمان آغاز خدمت او در جلیل بودند. آنچه در این جا می‌بینیم در تضادی آشکار با نقش سنتی زنان در جامعه یهود قرار دارد. زنان هرگز نمی‌توانستند شاگرد یک معلم دینی یهودی باشند و در مورد آنچه می‌توانستند بیاموزند نیز محدودیت کامل وجود داشت. این که زنی خانه و خانواده را ترک کند و با معلمی به این جا و آن جا سفر کند، هرگز دیده یا شنیده نشده بود. چنین رفتاری، نادیده گرفتن حقوق شوهر و وظایف زن در خانواده تلقی می‌شد. به علاوه، همراهی آنها با عیسی و شاگردانش صورت خوش اجتماعی هم نداشت. البته نقش سنتی زن در خدمت آنها از دارائی خودشان ادامه داشت، ولی این نقش به خانواده ایمانی بسط یافته بود.

پس چنین می‌نماید که عیسی واقعاً می‌خواست این زنان از همان ابتدا شاهد گفتار و اعمال او و در جرگه شاگردان او باشند. نقش این زنان و همراهی آنها تا به کتاب اعمال ادامه پیدا می‌کند (اعمال ۱:۱۴). آنها به عنوان پیروان و شاگردان صدیق عیسی چه در جلیل و چه در یهودیه توصیف شده‌اند. برای مثال، مریم شخصیت برجسته در میان آنها و اولین شاهد عیسی زنده است. او شاگرد قدیمی عیسی بود. یونا هم برای مدتی طولانی شاگرد عیسی بود. او سر قبر و در بالاخانه با مریم حضور دارد. او شخصیتی برجسته و زن ناظر همه ملک هیرودیس پادشاه است. یونا شوهر و خانواده را گذاشته و مثل شاگردان مرد دیگر با عیسی همراه شده بود. چه بسا کسانی دیگر نیز چون او در میان زنان دیگر همراه عیسی حضور داشتند.

این زنان، نقش کلیدی به عنوان شاهدان مرگ، تدفین و قیام عیسی داشتند. «زنانی که از جلیل از پی او روانه شده بودند» پای صلیب حضور داشتند (لوقا ۲۳:۴۹). اینان شاهد تدفین عیسی بودند (۲۳:۵۵). همچنین نخستین کسانی بودند که یکشنبه قیام بر سر قبر

حاضر شدند و مأموریت یافتند آنچه دیده و شنیده بودند به «آن یازده رسول و نیز به دیگران» بازگویند (۹:۲۴-۱۰).

آنچه فرشتگان در لوقا ۶:۲۴-۸ به این زنان می‌گویند، بسیار شایان توجه است، زیرا حاکی از آن است که این زنان نیز در کنار مردان از دریافت کنندگان تعالیم مهم عیسی درباره زحمات، مرگ و قیام او بودند، تعالیمی که به طور خصوصی به شاگردان داده شده بود (ر.ک. ۹:۲۲، ۴۳:۴۵؛ ۱۷:۲۵؛ ۱۸:۳۱-۳۴). آیه ۸ این موضوع را تأیید می‌کند: «آنگاه زنان سخنان او را به یاد آوردند.»

خاتمه و نتیجه‌گیری

عیسی از بسیاری از معیارهای زمان خود درباره نقش زنان در امور دینی و حتی اجتماعی فراتر رفت و این‌گونه راه را برای شرکت فعال آنها در امور روحانی و کلیسایی در آینده باز کرد. البته او به طور کامل در جهت خلاف اصول پذیرفته شده زمان خویش عمل نکرد (مثلاً انتخاب ۱۲ رسول مرد)، ولی قطعاً بنای چیزی را گذاشت که بتدریج تحول بزرگی را ایجاد می‌کرد، تحولی که هنوز کلیسا نیاز دارد در ابعاد آن به جد بیاندیشد و آن را در موقعیت‌های فرهنگی مختلف پیاده کند.

در مورد نقش زن‌ها در رهبری کلیسا هر نظری که داشته باشیم، شکی نیست که تا آن‌جا که دعوت شاگردی، مسئولیت‌ها و فداکاری‌های آن مدنظر باشد، برای عیسی بین زن و مرد تفاوتی وجود ندارد.

هیچ خواننده منصفی نمی‌تواند انکار کند که عیسی در رفتارش با زن‌ها انقلابی بود. بهترین حسن ختام برای این نوشتار نقل گفته Dorothy Sayer نویسنده صاحب‌نام، درباره طرز برخورد عیسی با زنان است:

شاید هیچ عجیب نباشد که زنان، نخستین نزد گهواره و آخرین در پای صلیب بودند. آنها هرگز مردی چون این مرد نشناخته بودند، هرگز کسی دیگر چون او وجود نداشته است. نبی و معلمی که هرگز از آنان عیبجویی نکرد؛ هرگز تملقشان نگفت، هرگز ریشخندشان ننمود، و هرگز نخواست بر آنها بزرگتری کند؛ که هرگز لطیفه‌های آنچنانی در موردشان نگفت، و هرگز رفتارش با آنها به‌گونه "زن‌ها، خدا بر ما رحم کند!" یا "خانم‌ها، خدا

برکتشان دهد"، نبود؛ که تویخشان می‌کرد ولی بدون کج خلقی، و تمجیدشان می‌گفت ولی بی‌آنکه از بالا به آنها بنگرد؛ نبی و معلمی که سؤالات و استدلال‌های آنها را جدی می‌گرفت؛ که هرگز آنها را سر جای‌شان نمی‌نشاند؛ که هرگز سفارش نمی‌کرد که زن باشند، یا در جای دیگر زن بودن آنها را به ریشخند نمی‌گرفت؛ که هرگز در مقابل آنها نیازی به دفاع یا به کرسی نشاندن مردانگی خود نمی‌دید؛ که زن‌ها را همان‌طور که می‌یافت، می‌پذیرفت و در حضور آنها کاملاً از خود آزاد بود.

عیسی از بسیاری از معیارهای زمان خود دربارهٔ نقش زنان در امور دینی و حتی اجتماعی فراتر رفت و این‌گونه راه را برای شرکت فعال آنها در امور روحانی و کلیسایی در آینده باز کرد.

هیچ عمل، هیچ پیام و هیچ مثلی را در تمام انجیل نمی‌توان یافت که طعم و مزهٔ خود را مدیون اشاره به ذاتِ کجِ جنسِ مؤنث باشد؛ هیچ‌کس نمی‌تواند از سخنان و اعمال عیسی حس کند که چیز مضحکی در ذات و طبیعت زنانه وجود دارد.